

POROČILA

Kolektivne pogodbe za vse ali le za nekatere?

Povprečni osebni dohodki v oktobru naj bi po napovedih znašali nekaj več kot 16.000 tolarjev bruto. Podatke o dejanskih plačah dobivamo s precejšnjo zamudo, vlada v senci pa jih je ta teden ocenila na 350 DEM in napovedala možnost njihove prepolovitve.

Svobodni sindikati so na kongresu pred 18-timi meseci govorili o 1.000 oziroma 600 DEM kot cilju svoje politike. Potem ko so se razmere zaostrele, so julija 1990 podpisali splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo, kjer je najnižja plača 440 DEM in kjer je možnost 20-odstotnega zniževanja s kolektivno pogodbo določenih plač. Ta kolektivna pogodba je bila kasneje uporabljena za pripravo panožnih in podjetniških pogodb in to jesen smo dobili tudi splošno pogodbo za negospodarstvo. Analize podpisanih pogodb kažejo, da najnižji OD praviloma niso višji od zneskov, ki jih določa splošna kolektivna pogodba.

Aktiv sindikalnih delavcev Svobodnih sindikatov se je prejšnji teden pogovarjal o tem, kako izboljšati položaj delavstva in kako doseči uveljavitev kolektivnih pogodb. Nekateri so menili, da je treba takoj dodelati splošno kolektivno pogodbo in domisliti akcije za njeno uveljavitev, drugi pa so bili mnenja, da je to odveč in da je treba bitko dobiti le pri panožnih in podjetniških pogodbah. Menili so tudi, da je potrebna sprememba zakona o delovnih razmerjih. Posebno kritiko so znova naslovili Gospodarski zbornici kot neresnemu partnerju pri uveljavljanju kolektivnih pogodb.

Podjetja množično kršijo tarifni del kolektivnih pogodb in mnogi menijo, da so kršitve objektivna posledica gospodarskih razmer in da pravice delavcev iz kolektivne pogodbe nimajo materialnega pokritja. O sankcijah za podjetnike ni mogoče govoriti, temveč le o moralni odgovornosti tistih, ki delavcem izplačujejo manj, kot je življenjski minimum. Sindikalni aktivisti so opozorili tudi na vedno večji nered na trgu delovne sile, saj narašča število podjetij, ki ne zmorejo izplačevati niti zjamčenih osebnih dohodkov, in tudi podjetij, kjer so plače neomejene. Nered na trgu delovne sile povzročajo tudi oprostitve plačila prispevkov iz osebnih

Svobodni sindikati Slovenije so podprli akcije za pomoč materam in otrokom Vukovarja. V sredo so izpred Doma sindikatov odpeljali 200 odev in 6.120 kosov sanitetnega materiala. Oboje je darovalo podjetje Utensilia iz Ljubljane.

Slika: S. B.

dohodkov za proračun in neresnosti pri usklajevanju OD z rastjo življenjskih stroškov. Vlada, ki odloča o zviševanju zjamčenih osebnih dohodkov, ne upošteva rasti življenjskih stroškov, temveč le možnosti proračuna na socialnem področju.

Svobodni sindikati so ob vsem tem v nemajhni zadregi, saj so cilji in dosežki sindikalne politike v nemajhni koliziji z možnostmi v dosedanjih gospodarskih in političnih razmerah. Najtežji udarec za sindikate je podatek, da se ob stalnem zmanjševanju OD nenehno povečuje nezaposlenost.

V letu in pol se ni poslabšal le položaj delavstva, temveč tudi Demosa, koalicije strank, ki je zrušila prejšnjo oblast. Demos je skupaj z vlado dokazal nesposobnost za vodenje napredne gospodarske politike. Zdi se, da se to jesen odpira priložnost, da si Svobodni sindikati utrejo pot v skupščino, kjer so vrata zanje bistveno bolj od-

škrnjena kot maja 1990. Ne gre le za glasnost in vpliv na javnost, gre tudi za neposredni vpliv na vlado, ki še vedno nima ministrov, ki bi bili sposobni spremeniti položaj gospodarstva.

Kljub krizi v gospodarstvu in na socialnem področju, sindikati ne morejo odstopiti od kolektivnih pogodb, saj so le-te temelj varnosti delavcev. Spor o tem, ali naj ima prednost splošna ali panožna pogodba, je nepotreben, saj norma na papirju sama po sebi ne bo pomagala nikomur. Delavcem lahko pomagajo tako panožne kot splošna pogodba.

Ne moremo se strinjati s tistimi, ki svoje teze o kolektivnih pogodbah gradijo na izhodišču, da za večino gospodarskih subjektov ni rešitve in da naj kolektivne pogodbe omogočijo reševanje tistih podjetij, ki zmorejo vse stroške, tudi normalno ceno delovne sile.

Franček Kavčič

Pogovor z direktorjem Delavske hranilnice Jožetom Stegnetom

Obresti za posojila so nižje kot v bankah

Kako je prišlo do ustanovitve Delavske hranilnice in zakaj?

Ideja o Delavski hranilnici oziroma sploh o finančni instituciji, ki naj bi pomagala sindikatom, je nastala v času pred 1. kongresom svobodnih sindikatov. To potrebo so narekemale družbene spremembe in nova vsebina dela sindikatov. Samo članarina, ne da bi ohranjali njeno realno vrednost, ni dovolj, da bi finančno zmogli aktivnosti v korist članov. Ocenjevali smo, da imajo sindikati, od sindikatov podjetja do Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, na svojih žiro računih veliko razdrobljenih sindikalnih sredstev, s katerimi se je slabo ali pa se sploh ni gospodarilo. To je bil eden od namenov ustanovitve Delavske hranilnice. Drugi namen je bil, da bi bila s svojo aktivnostjo na neki način tudi v neposredni funkciji sindikalnega članstva. Zavedali smo se, da se bodo socialne in družbenoekonomske razmere zaostrovale in da bodo delavci oziroma člani sindikatov potrebovali ugodnejšo kreditno dejavnost, kot je v bankah.

Ocenjujete, da se je ideja rodila pravočasno?

Danes, ko poslujemo že sedem mesecev in pol, ugotavljam, da je škoda, da se nismo za ta projekt odločili vsaj leto dni prej, saj je v celoti upravičilo zaupanje in tudi cilje, ki smo si jih postavljali. V prvem krogu ustanavljanja so bili med ustanovite-

lji predvsem sindikati, Zveza upokojencev Slovenije, Zveza invalidov Slovenije in podjetje Enotnost. Kasneje se je krog soustanoviteljev Delavske hranilnice razširil. Danes imamo prek 80 ustanoviteljev, na začetku jih je bilo 27. Ta krog se je razširil na podjetnike, na majhne pravne osebe, na obrtnike, na družbene organizacije, društva, stranke, tako da je družčina danes veliko bolj pisana. Seveda je tudi kapital večji. Ustanovitelji združujejo v hranilnici ustanoviteljske deleže v tolaški protivrednosti 1000 mark. S širjenjem kroga ustanoviteljev naraščajo trajni viri hranilnice. V poslovni politiki hranilnice skrbimo, da imajo vsi naši ustanovitelji pretežen del sredstev v hranilnici kot depozite v rokih nad 30, 60, 90 dni in tudi z možnostjo odpoklica na 3 dni, tako da noben ustanovitelj ni v ničemer moten pri razpolaganju s sredstvi. Vsakdo lahko torej sredstva v roku treh dni odpokliče in to deloma ali pa v celoti. V tem trenutku so med ustanovitelji v pretežni meri še vedno sindikati, saj se krog ustanoviteljev iz vrst sindikatov širi predvsem na račun sindikatov podjetij in organizacij.

Ste konkurenčni drugim podobnim institucijam?

Pri svojem poslovanju skrbimo, da smo konkurenčni drugim finančnim institucijam, bankam, hranilno-kreditnim službam, poštini hranilnici. Konkurenčni smo

na področju obrestnih mer in to tako pasivnih kot tudi aktivnih. Pri pasivnih obrestnih merah vodimo poslovno politiko tako, da smo v povprečju za nekaj odstotkov nad višino obrestnih mer bank, pri aktivnih obrestnih merah pa smo, vsaj doslej smo bili, tudi v povprečju za 20 odstotkov pod bančnimi obrestnimi merami. Lahko torej rečem, da kreditno obrestne mere v naši hranilnici v nobenem primeru niso oderuške. Naredili smo celo korak več: članom sindikatov smo po sklepu upravnega odbora doslej vedno odobravali dosti nižje obrestne mere, kot jih je bilo mogoče zaslediti v drugih bančnih sistemih.

V zadnjem času se je izjemno povečalo zanimanje za kratkoročne kredite. Bilo je tudi dosti neinformiranosti o tem, kdo jih lahko dobi. Lahko izvemo več o tem?

V začetku je bilo do naše finančne institucije dosti nezaupanja, zanimivo, da zlasti iz sindikalnih vrst. Sindikati so se začeli vključevati v našo dejavnost postopoma. Šele sedaj, po nekajmesečnem poslovanju, potem ko smo širše odprli tudi kreditno poslovanje za članstvo, se je bistveno povečal interes za poslovanje s hranilnico. Res je tudi dosti nesporazumov, kar je normalno, saj kredita v hranilnici ne more dobiti vsakdo, tudi če je član sindikata. Smo finančna institucija, ki je pri svojem poslovanju popolnoma samostojna, zato moramo skrbeti za ekonomičnost poslovanja, za rentabilnost in varnost v poslovanju. Posledica tega je, da smo pri svojem kreditnem poslovanju, kot sorazmerno majhna finančna institucija, seveda omejeni.

Vendar pa pri kreditni dejavnosti ne nastopamo zgolj s sredstvi hranilnice, ampak tudi z različnimi kombiniranimi oblikami sredstev, tako da v hranilnici združujemo več različnih virov: na primer namenska sredstva sindikatov podjetja ali organizacije, namenska sredstva sindikatov območja, sindikatov panoge in sredstva hranilnice. S tem združenim kreditnim potencialom potem nastopamo pri dodeljevanju kreditov.

Kar se pogojev pridobivanja kreditov tiče, je res nekaj nejasnosti. Ko nas kličejo delavci, člani sindikatov, vidim, da res ne vedo za pogoje. Kredit v Delavski hranilnici lahko dobi član sindikata, vendar pa le tistih sindikatov, ki imajo z našo hranilnico poslovni aranžma: pomeni, da so soustanovitelji in deponenti svojih sredstev v naši hranilnici. To je povsem normalno, saj nam le tako ustvarjajo tudi kreditni potencial. Seveda s kreditno dejavnostjo posredno pridobivamo tudi nove soustanovitelje in deponente. Kreditna dejavnost je namreč sprožila nov plaz pristopanja in pridobivanja novih soustanoviteljev in deponentov.

Okrogla miza sindikatov (bivše) Jugoslavije v Bruslju

Evropska sindikalna konfederacija je konec prejšnjega tedna organizirala okroglo mizo sindikatov o reševanju jugoslovanske krize. Svobodni sindikati Slovenije so v Bruselj poslali Gregorja Mikliča in Milana Utrošo, člana predsedstva. Gregor Miklič je po vrnitvi za DE povedal tole:

»Evropska sindikalna konfederacija je povabila sindikalne zveze iz vseh republik in pokrajin in z zvezne ravni. Odzvali smo se vsi, to pomeni Samostojni sindikati Jugoslavije in samostojni sindikati Srbije, Hrvaške, Makedonije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Kosova in Vojvodine. Prišli so tudi predstavniki neodvisnih sindikatov Hrvaške, Neodvisnosti iz Srbije in Unije kosovskih sindikatov. Iz Slovenije je prišla tudi Neodvisnost.

Organizatorji so ocenili, da so uspeli, ker so za isto mizo sedli predstavniki vseh zvez iz vseh republik in pokrajin. Moram dodati, da smo skupaj s kolegi iz Hrvaške predstavnikom sveta Zveze samostojnih sindikatov Jugoslavije odrekli legitimnost za reševanje krize, ker smo menili, da so jo sami zakuhali.

Okroglo mizo smo končali z dogovorom, da bomo takšna srečanja nadaljevali. Podpisali smo tudi izjavo, ki ima le politični pomen. V njej med drugim piše, da je treba končati vojno brez poprejšnjih pogojev. Članstvo pozivamo k nesodelovanju v vojni, sindikalne organe pa k zaščiti delavcev, ki zavračajo sodelovanje v oboroženih enotah. Zanimivo je, da te izjave niso podpisali udeleženci iz Srbije, Črne gore in Vojvodine, podpis so odklonili tudi predstavniki Neodvisnih sindikatov Hrvaške in samostojnih sindikatov Kosova.

V Bruslju so prišli do izraza vsi problemi, ki jih poznamo v Jugoslaviji. Tudi tu se je pokazalo, da kolegi iz Srbije in tisti, ki z njimi paktirajo, niso pripravljeni na konkretne dogovore.«

Delavska hranilnica je pri dodeljevanju kreditov celoten postopek poenostavila v korist kreditojemalcev. Tako lahko na sliki vidimo njenega direktorja pri dodeljevanju kreditov delavcem Železarne Jesenice.

V čem se razlikujete od drugih pri izdajanju kreditov?

Pri izdajanju kreditov in pri celotni kreditni dejavnosti se od drugih bančnih institucij razlikujemo po tem, da smo ves postopek nekoliko poenostavili v korist kreditojemalca. To smo napravili tako, da celotno proceduro kreditne dokumentacije spravimo do kreditojemalca s pomočjo sindikatov v podjetjih in organizacijah. Zato noben kreditojemalec ne izgublja ur, nič ne gre na račun delovnega časa, ni izhodov iz podjetij zaradi najemanja kreditov. Ko je dokumentacija pravilno izpolnjena, pa kreditojemalcem sredstva nakažemo na tekoči račun ali na hranilno knjižico, ali pa jih nakažemo sindikatom, ki jih po našem pooblastilu razdelijo kreditojemalcem. Poslužujemo pa se tudi tega načina, da naši strokovni sodelavci pridejo v podjetje ali organizacijo in sredstva neposredno razdelijo kreditojemalcem. To zadnje je seveda z vidika bančnega poslovanja najbolj prijavno.

Nam lahko razkrijete svoje načrte za prihodnost hranilnice?

Glede varčevanja imamo namen organizirati in vzpostaviti takšen sistem, da bo denar vsaj nekaj dni na hranilni knjižici oziroma deponiran na računu hranilnice, saj se nam zdi klasično varčevanje: dopoldan denar na hranilno knjižico, popoldan pa z nje, nesmiseln in tudi stroškovno neopravičljiv. Za začetek načrtujemo, da bi blagajne vzajemne pomoči v večjih tovarnah spremenili v obliko varčevanja, kar pomeni, da bodo člani blagajne vzajemne pomoči lahko postali varčevalci pod pogoji naše hranilnice. Sredstva bodo torej združevali v blagajno vzajemne pomoči po na-

ših pasivnih obrestnih merah in blagajne vzajemne pomoči uporabljali kot kreditni potencial po aktivnih kreditnih obrestnih merah, o katerih se bomo skupaj dogovorili. Torej naj ne bi bilo več brezobrestnega združevanja in brezobrestne delitve teh sredstev. Blagajne vzajemne pomoči so za nas prvi resničen zamek varčevanja in tudi zamek naših bodočih izpostav. Poslovnih enot se ne moremo lotiti na pamet, saj mora biti podlaga poslovni enoti že izražen interes varčevanja in pa seveda kapital hranilnice, združen na določenem območju. Brez teh dveh predpostavk, ob seveda še drugih pogojih: prostorskih, kadrovskih, informacijsko-tehnoloških, se seveda poslovne enote ne da odpreti. Zato jih bomo odpirali postopoma, glede na finančni potencial, ki bo na posameznem območju ali pa iz posamezne občine združen v hranilnici. Verjetno bo prvo takšno okence za poslovanje z občani odprto v pritličju Doma sindikatov. Potem pa bomo skladno z možnostmi in interesi ter poslovno politiko hranilnice poslovne enote širili. Seveda bomo proučili tudi možnosti sodelovanja z drugimi finančnimi institucijami. Ugodno podlago za organiziranje naše mreže imamo tudi prek sindikalnih pisarn v občinah. Skratka, tu je vrsta odprtih možnosti, seveda pa vse terjajo materialno podlago in ekonomsko upravičenost.

Nama je ostalo še kaj za konec?

Rad bi povedal še nekaj o namenih kreditov. Doslej smo računali, da bodo po kreditih segali delavci z nižjimi osebnimi dohodki, saj so krediti nekako socialno obarvani, tako po svoji naravi kot po zneskih.

Doslej smo torej računali, da bi s krediti v jesenskem obdobju pomagali delavcem pri nakupu ozimnice, kurjave, šolskih potrebščin in tako naprej. V prihodnje pa imamo namen kreditirati tudi recimo letne dopuste, pomagati nameravamo pokrivati stroške, ki jih imajo delavci z bolezninami, s preventivnimi medicinskimi oddihi, z različnimi oblikami izobraževanja, s študijem itd. Skratka, cela vrsta je še možnosti vključevanja v kreditiranje. Seveda pa pod pogojem: več kot bodo sindikati združevali sredstev v hranilnici, večje bodo njene kreditne zmogljivosti.

Zato je izjemna škoda, da je v sindikatih podjetjih in organizacij tako malo informacij o sindikalni hranilnici. Ob malo boljšem informiranju članstva bi morale sindikalne organizacije drugače ravnati in usmerjati več sredstev v hranilnico. Seveda pa nas, kar zadeva perspektivo kreditiranja, pri ugodnih obrestnih merah omejujejo tudi ekonomske razmere, še zlasti inflacija.

V pogojih, ko so obrestne mere na trgu denarja 900, 1000, 1200 odstotne, kar se je zgodilo za mesec november, si tudi mi zelo težko privoščimo ugodno obrestno mero za kredite delavcem. Kaj je ugodna obrestna mera, je seveda sila relativna stvar. Za večino slovenskih delavcev, ki prejemajo zajamčene osebne dohodke in neto prejemke v znesku okrog 5000 tolarjev, je že 100-odstotna obrestna mera precej neugodna. Zato smo glede obrestne politike in ugodne kreditne dejavnosti hranilnice, ki jo delavci – člani sindikata pričakujejo, v dvomih. No, ampak pri dobrih namenih in ciljih nas ne morejo ustaviti še tako velike ovire.

Pavle Vrhovec

Iz delavcev brijejo norce!

Svet Območnega sindikata ZSSS za Podravje je ta ponedeljek ocenjeval uresničevanje svojih pobud in predlogov, ki jih je dal Skupščini občine Maribor v zvezi z gmotnimi in socialnimi razmerami v Mariboru. Kot poročamo v posebnem prispevku, so to problematiko teden dni prej obravnavali vsi trije zbori mariborske občinske skupščine. Ti so tudi imenovali komisijo, ki naj bi pripravila predlog sklepov, sprejeli pa naj bi jih zbori na ločenih sejah. Dan za tem je delo nadaljeval le zbor krajevnih skupnosti. Druga dva zbora naj bi se sestala ta četrtek. Omenjena komisija je predlog sklepov pripravila, zbor krajevnih skupnosti jih je sprejel, toda Območni sindikat Podravja jih je ocenil za vse prej kot za sklepe, ki naj bi jih izoblikovali po razpravi na zasedanju skupščine.

Franč Štelcer, predsednik Območnega sindikata Podravja, je uvodoma ocenil razpravo v skupščini, za katero je dejal, da je bila do predlogov sindikata presenetljivo pozitivna, čeprav nekateri očitno še ne dojemajo, kako slabo že živijo ljudje v njihovi neposredni bližini. **Tako so se poslanci, in tudi občinska vlada, pravzaprav elegantno izognili razpravi in sklepom v zvezi z aktivnim zaposlovanjem in dvigom zajemčenega osebnega dohodka**, kar sta bila v bistvu dva osrednja predloga sindikata. Namesto tega je občinski izvršni svet dokazoval, kaj in koliko je storil na področju sociale, za vse druge rešitve pa da je pristojna samo še republiška vlada! Tudi sklepi, ki jih je do seje sveta Območnega sindikata ZSSS za Podravje obravnaval samo zbor krajevnih skupnosti, se v bistvu nanašajo samo na sprejem ustave in sistemske zakonodaje, to je predvsem zakona o lastnini, in na ukrepe za zavestitev gospodarske depresije s sanacijo bančnega sistema, z ureditvijo politike obrestnih mer, s sprejetjem zakona o stečajih, čimprejšnjo ustanovitvijo občinskega in republiškega sklada za razvoj malega gospodarstva in podobno. Vse to so dolgoročne naloge, ki pretežno zadevajo republiško vlado in parlament. **Člani sveta so menili, da se bo morala občinska vlada nehati sprenevedati in prelagati bremen na tuja ramena** ter hkrati naokrog dopovedovati, kako da je za delavce storila vse, kar je v njeni moči in pristojnosti. Zato so znova sklenili, da bodo ponovno prevzeli pobudo v sindikatu in še bolj konkretizirali svoje zahteve po ukrepih. Ti naj bodo takojšnji, takšni, ki bodo delavcem takoj nekaj izboljšali, in dolgoročni, kamor pa zares sodijo prizadevanja za novo ustavo in sprejem ostale zakonodaje. Predlog bodo dodelali in dva člana sveta, ki sta tudi poslanci v zboru združenega dela in v družbenopolitičnem zboru zadolžili, naj ga predložita poslanskim kolegom v sprejem. Posebno bodo poudarili, da pobuda sindikata ne temelji na zagotavljanju socialnih pravic, pač pa izključno zahteva ure-

ditev zaposlovanja in delavskih plač. Člani sveta so se pogovarjali tudi o tem, da je v primeru, da bo ob tej, za sindikate zadnji pobudi, delavstvo ostalo praznih rok, mogoče pričakovati marsikaj. Tudi to, da bodo ljudje vzeli škarje in platno v svoje roke in pometli z vsem in vsemi, ki so jim pred letom in pol, pred volitvami, obljubljali boljše in prijaznejše življenje.

Med razpravo o tegobah delavcev v Podravju so bile omenjene tudi **zdrahe v občinski skupščini, kjer vlada in vodstvo skupščine skorajda tekmujeta, kdo jo bo komu bolj zagodel. Na škodo delavcev in občanov seveda.** Kaj pomaga Mariboru, je bilo tudi rečeno, da ima končno univerzo, ko pa kljub strokovnjakom, ki jih daje,

mesto praktično že dvajset let nezadržno drsi navzdol. V vseh pogledih!

Svet območnega sindikata Podravja pa je bil kritičen tudi do svoje organizacije. Ugotovil je, da je tudi znotraj ZSSS nekaj očitno narobe, zlasti da se že od nekdaj ne znajo dobro organizirati in problemov postaviti tako, da bi bilo vsakomur jasno, kaj hočejo, potem pa tudi ne znajo predlogov in zahtev enotno zagovarjati. To se je znova pokazalo ob nedavni pripravi seje sveta ZSSS. **Posamezni republiški odbori sindikatov bi se morali poenotiti vsaj pri tistih skupnih zahtevah, ki so jih že večkrat izpostavili, tako tudi pri zahtevi za oblikovanje primerne cene dela in za uresničevanje kolektivnih pogodb.**

B. G.

Sindikati so pravi partner

Območni svet ZSSS za Podravje je po umiritvi stanja po vojni v Sloveniji kar nekajkrat razpravljal o materialnem in socialnem položaju delavcev v Podravju. Ker številni pozivi, opozorila in protestni shodi po vsej Sloveniji niso prinesli izboljšanja, so se podravski svobodni sindikati odločili za odprto pismo mariborski županji. Ta jim ni hotela odgovorjati v sredstvih javnega obveščanja, pač pa je predstavnike sindikatov povabila na razgovor. Dogovorili so se, da bo materialna in socialna problematika uvrščena na dnevni red oktobrskega zasedanja vseh treh zborov občinske skupščine.

To se je tudi zgodilo. Sindikati so pripravili svoje ocene in predloge o uveljavljanju cene dela, naraščajoči brezposelnosti, povečanju zajemčenega osebnega dohodka, povečanju denarnih nadomestil za brezposelnost, socialnovarstvenih pomočeh in tudi o nadzorstvu nad uporabo zakonov in drugih predpisov s področja delovnih razmerij. Gradivo v zvezi s to problematiko in predvsem odgovore na predloge sindikatov je pripravil tudi občinski izvršni svet.

Razprava je bila kritična in je realno ocenila sedanje zelo zaskrbljujoče stanje gospodarstva v Mariboru. Vse več je ljudi, ki čakajo na delo ali so povsem brez njega, vse več je tudi tistih, ki sicer delajo, vendar so zaradi nizke plače in nerednih izplačil ob nenehni rasti cen osnovnih življenjskih potrebščin prav tako že socialno ogroženi. Čeprav je bilo izrečenih veliko trpkih besed tako na račun občinske kot republiške vlade, so vendarle prevladovala razprave, ki so klicale k reševanju gospodarske in socialne problematike. Pomembno je, da so poslanci skupaj z vodstvom skupščine ugotovili, da je območni svet svobodnih sindikatov dobro opredelil stanje in naloge, zato so ga pripoznali za dobrega partnerja pri nadaljnjem reševanju te žgoče problematike. Prizadevanja sindikatov so

torej argumentirana, ker mnogi delavci s tem, kar dobijo v podjetjih, ne morejo živeti. Ključna ugotovitev pa bo gotovo, da slovensko gospodarstvo ne more preživeti na tržišču z dvema milijona prebival-

cev, potem ko je izgubila 24-milijonskega. Edini izhod je prodor na evropsko tržišče.

Drug razpravljalec je ugotavljal, da bomo morali vsi skupaj nekoliko potrpeti, če smo že hoteli imeti samostojno državo. Toda, treba je tudi razumeti delavce – ti pa ne morejo dobro delati za minimalno plačo, pa še za podjetje jim ni nič mar, če mu ne zagotavlja ne pravega dela ne pravega plačila.

Zopet drug je menil, da bi morali plačevati davek na dobiček, ne pa jemati že tako izmožganemu delavcu. Tudi povezovanje in vpliv občinske vlade na podjetja bi morala biti boljša, predvsem pa bi morala s sindikati bolj sodelovati gospodarska zbornica, ki so jo ustoličila podjetja. Predvsem pa velja, da naša podjetja niso bila pripravljena na prehod na tržno gospodarstvo. Najprej bi morali ustvariti pogoje za tržno gospodarstvo, potem v podjetjih postaviti programe, zagotoviti kapital, tržiti in ustvarjati dobiček.

Precej je bilo tudi predlogov, kako naprej. Predvsem bi morali najti konsenz med strankami in z enotno ter učinkovito akcijo naravnati dolgoročno reševanje socialne problematike, predvsem tisto, kar je moč urediti na občinski ravni. Od države pa bi morali zahtevati uresničitev vseh njenih nalog, ki zadevajo to področje. Končno gre za naš obstoj, ko ni vprašljivo samo Podravje, ampak je vsa Slovenija vsak dan bliže popolnemu zlori gospodarstva.

Številne predloge bo oblikovala v enoten program posebna komisija, ki so jo imenovali na omenjenem zasedanju vseh treh zborov občinske skupščine.

Za konec velja zapisati še to, da so številni razpravljalci poželi topel aplavz svojih poslanskih kolegov, kar kaže, da je bila pobuda območnega sindikata na mestu. Dobila je široko podporo. Sindikalni delavci so lahko za sedaj zadovoljni, vsi skupaj pa smo seveda močno radovedni, kaj nam bo to v resnici prineslo. Če bodo poslancem ploskali tudi delavci, kot so sami sebi, potem bo namen dosežen.

B. G.

Zahteva za spremembo zakona o delovnih razmerjih

Območni svet sindikatov Gorenjske je na svoji drugi seji 3. oktobra letos obravnaval uresničevanje kolektivnih pogodb v podjetjih gorenjske regije. Med sprejetimi sklepi se nekateri nanašajo tudi na svet ZSSS:

● V podjetjih opazamo različne pristope pri evidentiranju tistega dela osebnega dohodka delavca, ki mu pripada po kolektivni pogodbi, pa ga zaradi težav v poslovanju ni mogoče izplačati. Sindikalni zaupniki izražajo dvom o vrednosti teh različnih potrdil in pričakujejo konkretna navodila od strokovne službe v sindikatu.

Zato svet predlaga službi ZSS izdelavo metodologije izterjave neizplačanih razlik osebnih dohodkov po kolektivni pogodbi, ki bo usklajen s predpisi SDK.

● Svet ocenjuje, da je za neuresničevanje kolektivnih pogodb poleg znanih ekonomskih in političnih razlogov vzrok tudi v zakonodaji. Zato predlaga svetu ZSSS, da sproži postopek za spremembo 113., 114., in 132. člena Zakona o delovnih razmerjih:

– V 113. členu naj se v prvem odstavku izpusti beseda »lahko«, kar bo pomenilo, da ni več alternativa pravilnik ali kolektivna pogodba.

– V 114. členu bi morali doseči, da je podpisnik splošne kolektivne pogodbe vlada in ne le Gospodarska zbornica. Slednja namreč v ničemer ne jamči za njeno uresničevanje.

– 132. člen bi moral vsebovati sankcije za pravno osebo in posameznika, če ne sklene z delavci pogodb o zaposlitvi.

● V zadnjem obdobju (letošnjem letu) je bilo organiziranih nekaj protestnih zborovanj in drugih oblik sindikalnih protestov. Sindikati dejavnosti in svet naj izdelajo oceno realizacije postavljenih zahtev in strategijo nadaljnjih aktivnosti za njihovo uresničitev. Ena od njih bi bila po mnenju sveta gorenjskih sindikatov tudi internacionalizacija odnosa slovenskih oblasti do delavca.

Sandi Bartol,
predsednik Območne
organizacije sindikatov
Gorenjske

Delavci bivšega Trenda (Lilet) še vedno upajo, da bo občina našla kupca za tovarno, ki sameva že drugo leto.

Spremembe – pobožne želje?

»Uresničevanje določil kolektivne pogodbe se je znašlo na najnižji točki doslej, saj se malodane vse firme požvižgajo tako na njen normativni kot tudi tarifni del.« je med razpravo o osnutku sprememb in dopolnitev **kolektivne pogodbe za kmetijstvo in živilsko industrijo povedal Sandi Bartol** in svoje razmišljanje na torkovi, 8. seji izvršnega odbora ROS takole zaokrožil: »Zato so te spremembe bolj naše pobožne želje, četudi so še tako opravičljive...«

Pa vendar je bilo treba – kot je povedal predsednik delovne komisije Anton Drnovšek – zavoljo sprememb zakona o delovnih razmerjih te »pobožne želje« aktualizirati in zato dopolniti kolektivno pogodbo z nekaterimi novitetami. Osrednje mesto med njimi gotovo velja novemu poglavju z naslovom »Pravice delavcev, katerih delo postane nepotrebno«, ki v osmih členih podrobno opisuje, kdo, kdaj, zakaj in kako lahko postane začasen ali trajen presežek, seveda pa so do potankosti opredeljeni tudi kriteriji za njihovo ugotavljanje. Novost je tudi, da delavcu pripada pavšalna odškodnina v višini petih izplača-

nih povprečnih osebnih dohodkov v podjetju, če je s pravnomočno sodbo ugotovljeno, da se je nezakonito znašel na zloglasni listi čakajočih. V členih, ki govorijo o plačah, je sploh veliko sprememb, vendar je res vprašanje, če zaradi vse hujše gospodarske krize ne bodo ostale zgolj »pobožne želje«, kot je dejal Bartol.

»Pa tudi politične razmere na področju naših dejavnosti so vse bolj zapletene, saj kmečki lobi ni le nenasiten, temveč tudi izrazito protidelavsko usmerjen,« je zaokrožil predsednik ROS Srečko Čater. »Bogajm se, da v takih razmerah do novih volitev res ne bomo mogli kaj prida doseči. Zato pa bi kazalo v tem obdobju temeljito raziskati teren in se do volitev ogreti za takšne morebitne kandidate, ki potem v parlamentu ne bodo dobili kurje polti, ko bodo slišali besedo – delavec. Napake, ki smo jih z nekakšnimi nadstrankarskimi državami napravili pred prejšnjimi volitvami, ne smemo več ponoviti. To je bila za nas predraga šola...«

D. K.

Ljubljana se je prebudila

Območna organizacija sindikatov Ljubljane in okolice pri Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije je bila ustanovljena 31. januarja letos. Vanjo so se združili odbori dejavnosti Ljubljane in občinski sveti Kamnik, Litija, Vrhnika in Logatec. Julija pa so se območju pridružili tudi člani sindikatov iz Kočevja. Danes, po skoraj desetih mesecih skupnega dela, ko so se ubadali z mnogimi pričakovanimi in nepričakovanimi težavami, pa lahko s kančkom ponosa povedo, kot pravi sekretar območnega sveta Miro Podbevšek, da njihovo delo le ni bilo zaman. V tem času so uspeli oblikovati dokaj močno pravno službo, v kateri delajo štirje diplomirani pravniki, od tega dva s pravosodnim izpitom. Ti so na voljo vsak dan dopoldne, v ponedeljek in sredo pa tudi popoldne. Prav tako so v tem času razdelili že za 400.000 tolarjev solidarnostne pomoči. Ta znesek bi bil zagotovo še večji, če ne bi tudi oni imeli enakih težav kot celoten sindikat – (ne)plačevanje članarine.

Služba pravne pomoči pri Območni organizaciji sindikatov Ljubljane in okolice ima iz dneva v dan več dela. Po pravilniku o delovanju pravne pomoči ima namreč vsak član pravico do brezplačne pravne pomoči pri uveljavitvi in varstvu pravic, ki izvirajo iz delovnega razmerja. Tako lahko člani dobijo pravni nasvet, pisno ali ustno mnenje, lahko pa pravniki sestavijo tudi vlogo v postopkih pred organi in podjetjih in sodiščih ter jih v teh primerih tudi zastopajo. Seveda pa to ne velja za vse člane, saj morajo za uresničitev te ugodnosti izpolnjevati pogoje:

– članstvo v Svobodnih sindikatih Slovenije,

– sindikati podjetij se morajo povezovati v območne odbore oziroma v območno organizacijo sindikatov Ljubljane in okolice,

– članska izkaznica,

– plačevanje članarine.

Marsikdo pri včlanitvi v sindikat računa tudi na solidarnost, kar je seveda eno od bistev združevanja v sindikat. Večina članov pa kljub temu ne ve, od kod sindikatu denar za izplačilo teh pomoči in kdo jo lahko prejme. Po pravilniku je določeno, da je višina sklada za solidarnostno pomoč odvisna od priliva članarine in da lahko pomoč znaša največ petino zbrane članarine. Tudi pogoji za pridobitev pomoči so strožji kot za pravno pomoč, saj mora biti prosilec pomoči član sindikata najmanj tri mesece, prav toliko časa pa mora nakazovati članarino na žiro račun območne organizacije. Dodatna varovalka, da se ne bi s tem kdo skušal okoristiti, je tudi to, da dohodki na družinskega člana ne smejo presegati 60 odstotkov neto zajamčenega osebnega dohodka.

O območni organizaciji sindikatov Ljubljane in okolice bomo še pisali, verjetno prav kmalu. Omenimo samo to, da so v zelo kratkem času šla štiri podjetja v stečaj in so njihovi delavci prepuščeni sindikatu, ki se bo skušal boriti za njihove pravice.

R. P.

Stavkovni odbor zdravstva vztraja pri zahtevah

Vztrajamo pri doslednem uresničevanju stavkovnih zahtev in zahtevamo, da se obljube in zagotovila, dosežena na pogajanjih, tudi izvajajo.

1. Izvršni svet pozivamo, da čimprej pripravi predlog rebalansa proračuna in ga posreduje Skupščini R Slovenije v odločanje.

2. Pristajamo na dopolnitve k panožni kolektivni pogodbi, s tem da sindikati predlagamo dopolnitev, da izhodiščni osebni dohodek ne sme biti nižji od zajamčenega osebnega dohodka in da vlada uresniči svojo temeljno zahtevo, izraženo v pogajanjih, da je potrebno uskladiti posamezne poklice v družbenih dejavnostih glede na stopnjo zahtevnosti, česar pa sklep Izvršnega sveta o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače delavcev v zavodih, ki se financirajo iz proračuna objavljen, v UL R Slovenije št. 20/91, ne odraža. Sindikati smo ob izpolnitvi teh pogojev pripravljeni kolektivno pogodbo podpisati takoj.

3. Dosledno bomo vztrajali pri izdelavi normativov in standardov na nacionalni ravni, ki morajo biti osnova za financiranje.

4. Delavci v zdravstvu in socialnem skrbstvu zahtevamo odstop ministrice za zdravstvo, družino in socialno varstvo in njenega namestnika za področje zdravstva, ker sta kot prva človeka na čelu te dejavnosti osebno odgovorna za nastale razmere. Od gospoda Lojzeta Peterleta pričakujemo, da bo upošteval njuno odstopno izjavo.

Od pripravljenosti vlade za reševanje razmer oziroma njenih odgovorov bo odvisna odločitev stavkovnega odbora o nadaljnjih aktivnostih.

Predsednik stavkovnega odbora
mag. dr. JOŽE BERTOLE

SEDEŽI OBMOČNIH ODBOROV DEJAVNOSTI – SEKRETARJI ODBOROV

BEŽIGRAD, Linhartova 13

– gradbeništvo

CENTER, Zarnikova 3

– trgovina
– gostinstvo in turizem
– komunalno gospodarstvo
– finančne organizacije
– državni in družb. organi

ŠIŠKA, Trg prekomorskih br. 1

– kovinska industrija
– kemična in gumar. indus.
– tekstilna industrija
– kmetij. in živil. ind.

VIČ RUDNIK, Trg MDB 14

– gozdarstvo

Sindikalne pisarne:

LITIJ, Jerebova 8
KAMNIK, Ljubljanska 1
LOGATEC, Poštni vrh 6
VRHNIKA, Cankarjev trg 8
KOČEVJE, Ljubljanska c. 7

Služba pravne pomoči

Zarnikova 3

tel. 323-743

Tone Majzelj

tel. 322-069

Stane Drobnič
Stane Drobnič
Stane Zupančič
Stane Zupančič
Stane Zupančič

tel. 555-933

Valter Zavec
Miro Podbevšek (tel. 216-255)
Miro Podbevšek
Miro Podbevšek (začasno)

tel. 213-987

Maja Kavac

tel. 881-154

811-316

741-216

751-054

851-063

Martina Kralj

Franc Sikošek

Jože Boben

Herman Bole

Ivan Bradač

322-487

Je čas slavlja in čas streznitve

Republiški izvršni svet se je doslej bolj ukvarjal z osamosvajanjem (odcepljanjem) Slovenije od Jugoslavije – »promocijo« dr-
žave Slovenije v svetu – kot s socialnimi težavami nezaposlenih in še zaposlenih delavcev, s skrbmi upokojencev in njihovih družin. Še več: če so sindikati v republiški skupščini dvignili glas za zaščito delavcev, so jih Grosčovi ali kakšni drugi gospodje kaj hitro utišali. Zadnje čase pa so »socialne teme« le začele uživati več ugleda v slovenskem političnem prostoru, tudi v republiškem parlamentu. Jasno je namreč postalo, da ostaja delavcem vse manj pravic, tudi tistih, ki jih Evropa svojim že desetletja priznava. Oblast je z delavci zadovoljna le, če pridno delajo; zgrožena, če se odločajo za stavke.

In tako republiška vlada ne posluša več ostrih na svoj račun le na zaprtih Demosovih sejah, temveč jih lahko prebira tudi v »svojem« in »neodvisnem« dnevnem tisku. Ena takšnih v korist delavcev se glasi:

– »Med dosežki evropske civilizacije ob koncu tega stoletja sodi tudi tako imenovana industrijska demokracija, ki se kaže v različnih oblikah udeležbe oziroma soodločanja zaposlenih. Ustreznega zakona o soodločanju zaposlenih pa ni in ni.

– Vsi se zaklinjamo, da hočemo v Evropo. Evropska dvanajstERICA je lani sprejela tako imenovano evropsko socialno listino. V kolikšni meri izpolnjujemo pogoje zanj in kaj bomo storili, da bi se tudi po tej plati približali Evropi?

– Srečujemo se s popolnoma nemogočim, naravnost škandaloznim pojavom, da podjetja, ki bredejo po izgubah, enostavno ne izplačujejo osebnih dohodkov delavcem, pri tem pa hladnokrvno poslujejo naprej, čeprav so zrela za stečaj. Tako ostanejo delavci v položaju brezplačne delovne sile, saj ne dobijo plače ne podpore za brezposelnost. Mislamo, da smo glede tega edinstven primer v Evropi. Kakšna naj bo pravna zaščita delavcev in kdo je za take primere odgovoren?

– Zajamčeni osebni dohodek kot pravna institucija je namenjen zaščiti temeljne socialne varnosti, saj je zamišljen tako, da bi pokrival eksistenčni minimum. Kako sledi zajamčeni osebni dohodek življenjskim stroškom? Kaj se zgodi podjetjem, ki zajamčenega osebnega dohodka ne spoštujejo?»

Nikar zdaj misliti, da so ta vprašanja vladi zastavili Svobodni sindikati Slovenije. Kaj še! Podpisal jih je dr. Jože Pučnik, predsednik Socialdemokratske stranke Slovenije, javno pa že 19. oktobra naslovil republiški ministri za delo gospe Jožici Puhar. Blizajo se volitve, ni kaj! Treba je še pravi čas (v času pospešenega iskanja strankarskih identitet) pridobiti na svojo stran, za svojo stranko, čimveč volilcev – pa čeprav si na oblasti in imaš (kot v primeru dr. Jožeta Pučnika, predsednika Demosa) že zdaj v rokah več njenih vzvodov kot sedanja vladna ministrica za delo, ki ga gospodje tako ne cenijo kaj prida...

Vlada samo »štuka« in »flikla«

Kako odgovoriti dr. Jožetu Pučniku na te očitke ministrici Puharjevi? Z očitki opozicije? Izpeta pesem! Najbolje: kar s ci-

tiranjem ostre kritike naše republiške vlade iz Demosovih logov.

Glasi se:

»Vse doslej smo poslanci SDZ ubogljivo – morda kdo kdaj tudi obotavljivo – pritiskali na gumb na skupščinskih klopih po predlogih in volji Izvršnega sveta. Predvsem njegova je odgovornost, da se stanje spremeni: vlada – pri vsem ogromnem naporu in garanju, ki ga ne zanikam in pri vseh nedvomnih uspehih – žal, ne deluje tako, kakor bi morala času in potrebam primerno (!). Res je, nanjo je padla ogromna naloga in res je bila dediščina huda, vendar je hkrati tudi dejstvo, da bi bile mnoge stvari lahko narejene bolje, predvsem pa narejene. Pa niso! Manjka nam še vrsta vitalno pomembnih zakonov, in tistih, ki so na videz nepomembni, pa vendarle bistveni tako za vsakdanje življenje kakor za dejansko osamosvojitve. Ne-

odpušljivo je, da se vlada takoj po inavguraciji ni začela intenzivno pripravljati na dejansko osamosvojitve in da je še več kot mesec dni po plebiscitu tavalna, ne da bi naredila inventuro dejanj in zakonov, ki jih je treba sprejeti; neodpušljivo je, da ni že ves svoj mandat pripravljala slovensko gospodarstvo na preusmeritev (in jo s svojimi ukrepi tudi dosegla!) na tuje trge, neodpušljivo je, da je bila tako slabo pripravljena na zamenjavo denarja (pri čemer imam v mislih predvsem vprašanje sodelovanja in plačilnega režima z ostalimi republikami). In dalje: delavec v naših podjetjih še nikoli ni bil tako brezpraven, kakor je danes; primernejšega zakona o podjetjih še vedno nimamo. Niti zakona o državni upravi; ne delujejo inšpekcije itd. Neodpušljivo je stanje v kulturi, zdravstvu, šolstvu; tudi tu še nimamo ustreznih, sodobnih zakonov, s katerimi bi država omogočala pogoje za ustvarjanje in delo, ne pa gledala v pamet in misli ustvarjalcev. Se enkrat: vem, da člani vlade delajo noč in dan – toda tudi delo in delo ni eno in isto. Predvsem pa, če nimaš pred seboj jasnega projekta z opredeljenimi cilji in metodami (kar, seveda, lahko potem tudi smiselno korigiraš!), dela ne moreš organizirati. Delaš brez načrta, samo »štukaš« in »fliklaš«, se zaganjaš iz ene skrajnosti v drugo, zapravljaj ogromne količine energije – brez ustreznega učinka.

Vse to smo Demosovi in SDZ-jevski poslanci s pridnim pritiskanjem na gumb v skupščini pokrivali – in prikrivali. Kljub

kritičnim pripombam na sestankih Demosa se ni nič spremenilo. Tudi aroganca vlade, še posebej nekaterih ministrov, se ni spremenila; vlada se do Demosovih poslancev obnaša, kot da smo 'izračunane postavke' in je vedno znova presenečena, če ne gre vse gladko. Takšen odnos, kakršnega ima, je za vse poslance žaljiv in predvsem – neproduktiven. Ker se vedno vrne kot bumerang nazaj. Prav svojo nekompetentnost je vlada nadomeščala s pritiskom na poslance, predvsem Demosa. Mi, Demosovi poslanci, pa smo ta pritisk prenašali naprej, na ostale poslance. Končno nam je – pri glasovanju o zakonu o denacionalizaciji, povsem brez potrebe! – 'uspelo' razbiti parlament: opozicija je zapustila skupščinsko dvorano. Da se razumemo, vem, kakšna in kako (ne)spodobna je naša opozicija – tudi jaz sem Demosova poslanka; 'hic Rhodus – hic

salta!'. In če gledamo z distanco: kaj lahko v skrajni konsekvenci naredi manjšina drugega, kakor da odkoraka ven? S tem pa še ni rečeno, da nič od tistega, kar predlaga ali zahteva, ni vredno besede: ali vsaj razmisleka?

Kakorkoli že, vedno je predvsem večina, ki je močnejša, odgovorna za sobivanje in sodelovanje z drugim, odgovorna je za moč, ki jo ima v rokah. Če je ne reflektira, če ji gre zgolj za moč, je pač le posebljenje volje do moči – in nič več.»

Podpisala je te besede, v Dnevnikovi Podmornici 19. oktobra letos objavila – nihče drug kot Spomenka Hribar, ki ji nedvomno nihče ne more očitati opozicijske drže npr. Vlada Rančigaja, predsednika Delavske stranke Slovenije, mag. Dušana Semoliča, predsednika Svobodnih sindikatov Slovenije ali še koga, ki je že po strankarskem ali drugačnem »prodelavskem« prepričanju »pristojen« za argumentirano kritiko vsakokratne vlade RS, če resnično želi slovenskim delavcem dobro.

So sedanji republiški (protidelavski) vladi končno le šteti dnevi? Jo bo odstavil kar Demos sam in s tem priznal svojo zmoto, ker jo je za vsako ceno in v vseh pogledih podpiral? Ali pa bo njen odstop terjala opozicija? Tako ali drugače: ta nujen »opravek« bodo morali v skupščini postoriti kar gospodje sami. Eni ali drugi. V skupščini delavcev (še) ni.

V. B.

ZA VSAKEGA SINDIKALNEGA ZAUPNIKA

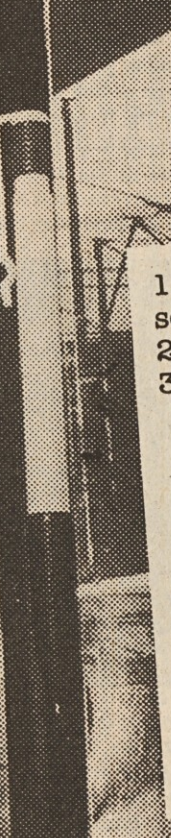
ROKOVNIK '92

VAŠ PRIROČNIK!

V založbi ČZP Enotnost smo vam za prihodnje leto pripravili rokovnik – priročnik s takole vsebino:

rokovnik-priročnik
1992

-
1. Koledarski vložek za vpise sestankov in drugih opozoril
 2. Zapisniški vložek
 3. Priročnik za sindikalne zaupnike
 - Katere so temeljne naloge sindikata v podjetjih in ustanovah
 - Kako biti v stalni povezavi s članstvom
 - Kako in zakaj komunicirati z vodstvi podjetij
 - Kako se pogajati
 - Kako stavkati
 4. Bistvene spremembe delovno-pravne zakonodaje

Cena 15 DEM na dan plačila po tržnem tečaju.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo
_____ izvod(ov) Rokovnika '92. Naročeno pošljite na naslov:

Naziv DO, sind. org. itd. _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu rokovnika.
2. Rokovnik mi (nam) pošljite po povzetju
3. Plačamo vnaprej – po predračunu

Naročeno, dne: _____

Žig

Podpis naročnika

